

Drs. A. Boers

PR No. 26-86

**RAMING VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1986 VAN
DE BEDRIJVEN MET GROENTETEELT IN DE OPEN
GROND EN VAN DE FRUITTEELTBEDRIJVEN**

Juli 1987

**Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Tuinbouw**

REFERAAT

RAMING VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1986 VAN DE BEDRIJVEN MET GROENTETEELT IN DE OPEN GROND EN VAN DE FRUITTEELTBEDRIJVEN

Boers, A.

Den Haag, Landbouw-Economisch Instituut, 1987

13 p.

Vooruitlopend op de definitieve resultaten zijn de bedrijfsuitkomsten in 1986 (oogstjaar '86-'87) van de bedrijven met groenteteelt in de open grond en van de fruitteeltbedrijven geraamd. Naast netto-bedrijfsresultaat, arbeidsopbrengst en ondernemersinkomen worden de belangrijkste kostensoorten vermeld.

Beide takken zagen in 1986 rentabiliteit en inkomen opnieuw teruglopen. De opbrengsten waren, meer nog dan in de twee voorliggende jaren, onvoldoende om de gemaakte kosten te compenseren. De oorzaak is in beide sectoren de sterke prijsdaling van de producten, met gemiddeld 20 tot 25%. Hogere opbrengstniveaus per ha maken dat niet goed. Voor de groenteteelt in de open grond en voor de fruitteelt wordt een verlaging van de rentabiliteit met respectievelijk 10 en 7 procentpunten voorzien, en een inkomensdaling van respectievelijk circa f 19.000,- en f 14.000,- per bedrijf.

Groenteteelt/Fruitteelt/Ramingen/Rentabiliteit/Inkomen/Nederland

Overname van de inhoud toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding.

Inhoud

Blz.

1.	INLEIDING	5
2.	BEREKENINGSWIJZE VAN DE GERAAMDE BEDRIJFSUITKOMSTEN	6
3.	DE GERAAMDE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1986	8
	3.1 Groenteteelt in de open grond	8
	3.2 Fruitteelt	9

BIJLAGEN

1.	Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld. in de groenteteelt in de open grond in 1986 in vergelijking met de resultaten in 1985	12
2.	Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld. in de fruitteelt in 1986 in vergelijking met de resultaten in 1985	13

1. Inleiding

Het doel van het onderzoek, waarover in het hierna volgende zal worden gerapporteerd, is inzicht te verkrijgen in de bedrijfseconomische resultaten van de groenteteelt in de open grond en in de fruitteelt in 1986. Daar op dit tijdstip nog geen uitgewerkte LEI-boekhoudingen van de aan het rentabiliteits- en financieringsonderzoek deelnemende bedrijven beschikbaar zijn, moeten de resultaten worden geraamd. Tot de gehanteerde bronnen behoren algemene statistische gegevens (CBS en PGF e.d.) en informatie van de deelnemers aan het LEI-rentabiliteits- en financieringsonderzoek.

Een indruk van de verwachte resultaten op tuinbouwbedrijven is van belang voor het Ministerie van Landbouw en Visserij en voor het tuinbouwbedrijfsleven.

Voor de groenteteelt in de open grond en voor de fruitteelt is per bedrijf het geraamde netto-bedrijfsresultaat - zijnde het verschil tussen opbrengsten en kosten - weergegeven. Het netto-bedrijfsresultaat is tevens per f 100,- kosten uitgedrukt. Daarnaast is de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer vermeld. De arbeidsopbrengst per ondernemer is samengesteld uit het netto-bedrijfsresultaat vermeerderd met de berekende vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer. Het ondernemersinkomen omvat de arbeidsopbrengst van de ondernemer vermeerderd met het saldo van de berekende en de betaalde rente, alsmede de ontvangen rentesubsidie.

De belangrijkste kostensoorten, de opbrengst en het netto-bedrijfsresultaat zijn tenslotte ook per eenheid teeltoppervlakte vermeld.

2. Berekeningswijze van de geraamde bedrijfsuitkomsten

De ramingen zijn uitgevoerd aan de hand van de kosten- en opbrengstenontwikkelingen die in 1986 ten opzichte van 1985 zijn opgetreden. De cijfers van de bedrijfsuitkomsten in 1985 hebben hierbij mede als uitgangspunt gediend.

Informatie is ingewonnen omtrent de geldelijke opbrengsten in 1986 van de gewassen (oogst 1986/87) van de deelnemende bedrijven aan het rentabiliteits- en financieringsonderzoek in de groenteteelt in de open grond en de fruitteelt. Tevens is informatie verwerkt over wijzigingen in het grondgebruik en de rooi- en aanplantactiviteiten. Daarnaast is in de berekeningen betrokken een aantal landelijke gegevens, zoals omvang van de beteelde arealen, veilingaanvoeren en prijsniveaus van de belangrijkste vollegrondsgroente- en fruitgewassen (bronnen: CBS en PCF).

De ramingen van de kosten zijn gebaseerd op de gemiddelde prijsstijgingen van de afzonderlijke kostensoorten in 1986. Hierbij is tevens rekening gehouden met veranderingen in de verbruikte hoeveelheden.

In de administratieve verwerking van de WIR-premie is met ingang van 1986 een ingrijpende verandering aangebracht.

Vanaf 1979 is bij de vaststelling van de nieuwwaarde van alle duurzame produktiemiddelen (incl. vaste plantopstanden) rekening gehouden met de aanspraak op WIR-premie (basispremie en kleinschaligheidstoeslag). Dit betekent dat de bedrijfseconomische waarde van de duurzame produktiemiddelen - die gebaseerd is op de nieuwwaarde - werd verlaagd. Dit gold ook voor de berekende afschrijving en rente met betrekking tot de duurzame produktiemiddelen.

Vanaf 1986 is door de afschaffing van de negatieve WIR-aanslag de grondslag voor de verwerking van de WIR in de LEI-boekhoudingen fundamenteel gewijzigd. De doorgevoerde wetwijziging houdt in dat een koppeling ontstaat tussen het niveau en eventueel het verrekenmoment van de te ontvangen WIR-premie en de af te dragen inkomsten-/vennootschapsbelasting. Daarmee is tevens een verband gelegd met het niveau van inkomen en winst, waarbij bovendien persoonlijke omstandigheden een rol kunnen spelen.

In verband met de koppeling aan de belastingaanslagen is de (vanaf 1979 gevolgde) methode van aftrek van aanspraken op WIR-premie op de aanschaffingsprijs niet langer houdbaar. Een uniforme behandeling van de bedrijven is dan namelijk niet langer mogelijk. De procedure is daarom herzien en met ingang van 1986 worden de duurzame produktiemiddelen (weer) gewaardeerd op basis van de aanschafprijzen. Dit vormt tevens het uitgangspunt voor de vaststelling van de afschrijvings- en rentekosten van de duurzame produktiemiddelen.

Voor de vergelijkbaarheid met het voorgaande jaar is de invloed van de WIR-premie op netto-bedrijfsresultaat en inkomen zichtbaar gemaakt door de uitkomsten in 1986 zowel zonder als met toepassing van WIR-premie op te nemen.

Bij de berekening van de rente over het in de slijtende duurzame produktiemiddelen geïnvesteerde vermogen is evenals in 1985 een rentevoet van $6\frac{1}{2}\%$ aangehouden. Over het in de grond geïnvesteerde vermogen is $2\frac{1}{2}\%$ en voor de vlottende middelen is $6\frac{1}{2}\%$ rente berekend (1985 $7\frac{1}{2}\%$). De kosten van de handenarbeid van de ondernemer en de meewerkende gezinsleden zijn op CAO-basis (incl. werkgeversaandeel in de sociale lasten) gewaardeerd. In de berekende arbeidskosten van de ondernemer is geen beloning voor leiding en toezicht opgenomen.

Zowel bij de berekening van de kosten als van de opbrengsten is rekening gehouden met veranderingen in de gemiddelde bedrijfsstructuur, waardoor de aandelen van de verschillende kostenfactoren kunnen wijzigen. Dit heeft tot gevolg dat de procentuele kostenstijging per bedrijf kan afwijken van die per eenheid van oppervlakte. Ook met de opbrengstmutatie kan dit het geval zijn.

3. De geraamde bedrijfsuitkomsten in 1986

3.1 Groenteteelt in de open grond 1)

Opbrengsten

In 1986 had het areaal groentegewassen in de open grond vrijwel dezelfde omvang als in 1985 (bron: CBS-mei-telling en CBS-augustus/september steekproef).

De geldswaarde van de geveilde produkten van de oogst 1986/87 bedroeg circa 16% minder dan in voorgaand seizoen. Deze omzetsdaling is het gevolg van een prijsdaling met ruim een kwart in vergelijking tot het seizoen 1985/86. De aanvoer lag een zesde deel hoger dan in voorgaand seizoen.

Gezien het gelijkblijven van de teeltoppervlakte is er ook per ha sprake van een zelfde produktiestijging en omzetsdaling voor de sector als geheel.

Voor de individuele gewassen wijkt de situatie soms sterk af van dit gemiddelde beeld.

Met betrekking tot het areaal traden bij de belangrijkste gewassen in het algemeen geen grote wijzigingen op. Wel vond een flinke groei plaats bij augurk en witlof, terwijl het areaal bladgewassen kleiner was. Verder gaven gewassen als bloemkool, aardbeien en spruiten enige uitbreiding te zien; een lichte daling trad op bij sluitkool en prei.

Vrijwel alle gewassen gaven een toename van de fysieke opbrengst te zien; vooral bij sluitkool, spruiten en aardbeien vonden grote stijgingen plaats.

Het prijsniveau is voor de meeste gewassen lager dan in voorgaand seizoen. Een uitzondering vormen prei (stabiel) en bladgewassen als sla en andijvie die hogere prijzen noteerden. Prijsdalingen van circa 50% komen voor bij spruiten en augurk, van circa een derde bij witlof, bloemkool en sluitkool, en van circa een kwart bij aardbeien.

Op grond van bovenstaande ontwikkelingen wordt voor de steekproefbedrijven van het rentabiliteits- en financieringsonderzoek in de groenteteelt in de open grond in 1986 een daling van de opbrengst groenten verwacht van 12%. Hierbij is uitgegaan van een stabiele gemiddelde teeltoppervlakte per bedrijf.

Kosten

Op grond van de ontwikkeling van de hoeveelheden en de prijzen van de ingezette produktiemiddelen is ten opzichte van het

- 1) De definitieve cijfers over 1985 zijn nog niet beschikbaar; de gebruikte cijfers van 1985 zijn voorlopig van aard.

voorgaande jaar in 1986 een toename van de totale kosten te verwachten met ca. 2½% per bedrijf en per ha.

Voor de belangrijkste kostencategorie arbeid is een stijging geraamd van circa 1½%. Per uur wordt een stijging van de arbeidskosten verwacht van circa 1%.

Voor de jaarkosten van duurzame produktiemiddelen (afschrijving en rente) wordt een stijging voorzien van 8%. Verantwoordelijk voor de stijging is de gewijzigde WIR-methodiek in de boekhouding als reactie op het afschaffen van de negatieve WIR-aanslag in de inkomsten- en vennootschapsbelasting.

Voor de kosten van materialen is een kostenstijging van 3% ingecalculeerd. De afleveringskosten zullen - mede gelet op de omzetsdaling - nauwelijks toenemen.

Bedrijfsuitkomsten

De totale bedrijfsopbrengsten inclusief de berekende aanwas van vaste plantopstanden en de overige (niet-groenten) opbrengsten zal vermoedelijk ruim 10% lager zijn dan in 1985.

Met deze verwachtingen van belangrijk lagere opbrengsten en enigszins hogere kosten zullen de bedrijfsuitkomsten in 1986 net als in 1985 weer ongunstiger zijn dan in het voorgaande jaar. Het gemiddelde verlies wordt geraamd op 31% van de kosten (1985 21% verlies). Per ha groenteteelt in de open grond betekent dit een verslechtering van ca. f 4000,- tot een verlies van ruim f 12.000,- per ha.

De arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer worden becijferd op gemiddeld f 5000,- en f 14800,- (vorig jaar f 25100,- resp. f 34200,-).

Indien de WIR-verwerking in de boekhouding niet zou zijn gewijzigd, dan zou het netto-bedrijfsresultaat circa f 5000,- per bedrijf of 1% van de totale kosten groter zijn geweest; het inkomen per ondernemer zou circa f 2500 meer hebben bedragen.

De uitkomsten van de groentebedrijven zijn weergegeven in bijlage 1.

3.2 Fruitteelt 1)

Opbrengsten

De vermindering van het areaal appels en peren heeft zich in 1986 verder voortgezet. In totaal werd circa 10% van het areaal gerooid. Met de nieuwe aanplant - circa 1100 ha appels en ca. 250 ha peren - belooft het areaal (in mei 1986) respectievelijk circa 15000 ha en 5250 ha. De netto-afname in 1986 van het areaal bedroeg bij appels 4% en bij peren 6%. Met de aanplantactiviteit die de laatste jaren plaatsvindt, wordt het bestaande areaal niet

- 1) De definitieve cijfers over 1985 zijn nog niet beschikbaar; de gebruikte cijfers van 1985 zijn voorlopig van aard.

geheel instand gehouden; de vernieuwingsgraad is verder niet voldoende om de gemiddelde leeftijd van het gehele areaal van dit moment te handhaven.

De prognose van de opbrengst fruit gemiddeld per bedrijf in 1986/87 is enerzijds gebaseerd op omzetcijfers van deelnemers aan het rentabiliteits- en financieringsonderzoek in de fruitteelt en anderzijds op de landelijke prijs- en aanvoergegevens op de veilingen (bron PGF).

Voor appels wordt een beduidende toename voorzien van de produktie (circa 50%) ten opzichte van het seizoen 1985/86. Met name bij de nieuwe rassen waar een groeiend deel van de inplant van de afgelopen jaren in produktie komt, is sprake van een sterke groei (verdubbeling).

In regenstelling tot hetgeen voor de appels geldt, wordt voor peren slechts een zeer beperkte groei van het aanbod verwacht. Opvallend is de flinke groei bij het hoofdras Conference met bijna de helft, en de daling bij Doyenné du Comice met een derde.

De prijsvorming van de appels van de oogst 1986 is mede als gevolg van de produktietoename ongunstiger dan die van de vorige oogst (circa 30% lager prijspeil). Hoewel relatief gezien het prijsniveau van de nieuwe rassen goed blijft, zijn de absolute prijzen ook voor deze rassen aanzienlijk lager dan in 1985/86. Bij peren zal het gemiddelde prijsniveau per kg weinig verschillen van het voorgaande seizoen.

Op grond van deze prijs- en produktieverwachtingen wordt een omzetniveau geraamd voor 1986/87 dat 5% lager ligt dan in het voorgaande jaar. De totale bedrijfsopbrengsten per bedrijf (incl. berekende aanwas) van vaste plantopstanden en overig (niet-fruit-) opbrengsten zal circa 5½% lager zijn dan in 1985/86.

Kosten

Op grond van de ontwikkeling van de hoeveelheden en de prijzen van de ingezette produktiemiddelen is ten opzichte van het voorgaande jaar in 1986 een toename van de totale kosten te verwachten met ruim 4% per bedrijf. Uitgaande van een beperkte uitbreiding van de oppervlakte pit- en steenvruchten gemiddeld per bedrijf, betekent dit een kostenstijging van 2% per ha.

Voor de belangrijkste kostensoort arbeid is een kostenstijging geraamd van 1% per bedrijf. Enerzijds door een kleine verhoging van het uurloon en anderzijds door een grotere inzet van arbeidskracht (grotere produktie-omvang). Ook de afleveringskosten zullen hierdoor hoger uitkomen (6%).

Voor de duurzame produktiemiddelen, waartoe ook de vaste plantopstanden worden gerekend, geeft de prijsmutatie (prijsniveau, rentevoet) en hoeveelheidsmutatie (relatief kleine vernieuwingsgraad) enige kostenvermindering. Als gevolg van de gewijzigde verwerkingsmethode van de WIR in de boekhouding (aanschaffen negatieve aanslag) wordt desalniettemin een kostenstijging van 12% verwacht.

Voor de overige bedrijfskosten wordt in 1986 weinig verandering verwacht.

Met deze verwachtingen van lagere opbrengsten en hogere kosten zullen de bedrijfsuitkomsten in 1986 nog lager zijn dan het ongunstige niveau van 1985. Het gemiddelde verlies wordt geraamd op 27% van de kosten (1985 -20%). Per ha pit- en steenvruchten betekent dit een verslechtering van ruim f 2000,-.

De arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer worden becijferd op gemiddeld f 300,- respectievelijk f 21900,- (vorig jaar f 17900,-, respectievelijk f 36200,-).

Indien de WIR-verwerking in de boekhouding niet zou zijn gewijzigd, dan zou het netto-bedrijfsresultaat ruim f 10000,- per bedrijf of 2½% van de totale kosten groter zijn geweest; het inkomen per ondernemer zou circa f 5000 meer hebben bedragen.

De uitkomsten van de fruitbedrijven zijn weergegeven in bijlage 2.

Bijlagen

Bijlage 1. Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld. in de groenteteelt in de open grond in 1986 in vergelijking met de resultaten in 1985 1)

	Groenteteelt in de open grond in Nederland		
	1985 2)	1986 2)	1986 3)
Oppervlakte groente in de open grond gemiddeld per bedrijf (ha)	7,15	7,15	7,15
1. Uitkomsten			
a. per bedrijf			
kosten	281.600	282.900	288.400
opbrengsten	<u>222.300</u>	<u>198.600</u>	<u>199.200</u>
netto-bedrijfsresultaat	-59.300	-84.300	-89.200
idem per f 100,- kosten	-21	-30	-31
b. per ondernemer			
arbeidsopbrengst	25.100	8.500	5.000
ondernemersinkomen	34.200	17.200	14.800
2. Uitkomsten per ha groente in de open grond			
Kosten:			
arbeid	18.500	18.700	18.700
rente	2.900	2.900	3.100
afschrijving	3.600	3.300	3.900
materialen	7.700	8.000	8.000
afleveringskosten	2.500	2.600	2.600
diverse kosten	4.200	4.100	4.100
Totale kosten	<u>39.400</u>	<u>39.600</u>	<u>40.400</u>
Opbrengsten:			
groente	27.700	24.400	24.400
aanwas vaste plantopstanden	800	700	800
overige opbrengsten	<u>2.600</u>	<u>2.700</u>	<u>2.700</u>
Totale opbrengst	31.100	27.800	27.900
Netto-bedrijfsresultaat	-8.300	-11.800	-12.500
1) Voorlopige uitkomsten.			
2) Na toepassing WIR (= boekhoudkundige verwerkingsmethode in de periode 1979 t/m 1985).			
3) Voor toepassing WIR (= boekhoudkundige verwerkingsmethode vanaf 1986).			

Bijlage 2. Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld. in de fruitteelt in 1986 in vergelijking met de resultaten in 1985 1)

	Fruitteelt in Nederland		
	1985 2)	1986 2)	1986 3)
Oppervlakte pit- en steenvruchten gemiddeld per bedrijf (ha)	9,22	9,40	9,40
1. Uitkomsten			
a. per bedrijf			
kosten	262.700	262.400	273.900
opbrengsten	<u>210.700</u>	<u>197.900</u>	<u>199.000</u>
netto-bedrijfsresultaat	-52.000	-64.500	-74.900
idem per f 100,- kosten	-20	-25	-27
b. per ondernemer			
arbeidsopbrengst	17.900	8.700	300
ondernemersinkomen	<u>36.200</u>	<u>26.700</u>	<u>21.900</u>
2. Uitkomsten per ha pit- en steenvruchten			
Kosten:			
arbeid	11.100	11.000	11.000
rente	3.800	3.600	4.100
afschrijving	4.100	3.900	4.600
materialen	3.300	3.200	3.200
afleveringskosten	2.200	2.300	2.300
diverse kosten	<u>4.000</u>	<u>3.900</u>	<u>3.900</u>
Totale kosten	<u>28.500</u>	<u>27.900</u>	<u>29.100</u>
Opbrengsten:			
fruit	16.900	15.700	15.700
aanwas vaste plantopstanden	3.100	2.500	2.800
overige opbrengsten	<u>2.900</u>	<u>2.800</u>	<u>2.600</u>
Totale opbrengst	22.900	21.000	21.100
Netto-bedrijfsresultaat	-5.600	-6.900	-8.000

- 1) Voorlopige uitkomsten.
- 2) Na toepassing WIR (= boekhoudkundige verwerkingsmethode in de periode 1979 t/m 1985).
- 3) Voor toepassing WIR (= boekhoudkundige verwerkingsmethode vanaf 1986).